

У спеціалізовану вчену раду ДФ 35.051.175
Львівського національного університету
імені Івана Франка,
79000, м. Львів, вул. Університетська, 1

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Руцишин Марії Олегівни на тему:

**“Фінансові ресурси у забезпеченні інноваційного розвитку
вітчизняних підприємств”,**

подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
072 “Фінанси, банківська справа та страхування”

1. Актуальність теми дисертації

Сьогодні економіка України розвивається у складних кризових умовах, які стали наслідком повномасштабного вторгнення росії та запровадженням воєнного стану. У процесі ведення бойових дій на території країни більше двох років та окупації близько 20 % її частини було втрачено значний виробничий потенціал, багато підприємств були вимушені перемістити діяльність у відносно безпечні регіони або починати вести бізнес заново. Проте країні вдалося зберегти продовольчу безпеку, частково відновити промисловість та навіть наростити деякі види критично необхідного виробництва, яке, зазвичай, пов'язане з військовою сферою. Водночас така ситуація у національній економіці вибудовує нові реалії життя, до яких суб'єктам господарювання необхідно пристосовуватися та удосконалювати усі існуючі механізми і процеси, що були налагоджені у довоєнний період.

Інноваційний розвиток вітчизняних промислових підприємств є важливим чинником зміцнення міжнародної конкурентоспроможності українського виробничого сектору, підвищення добробуту населення та активізації соціально-економічного прогресу країни. Водночас для забезпечення такого розвитку необхідно залучити достатній обсяг фінансових ресурсів з внутрішніх і зовнішніх джерел, що вимагає проведення дієвої політики урядом у цьому напрямі.

Процеси формування фінансових ресурсів з метою стимулювання інноваційного розвитку вітчизняних промислових підприємств в Україні ще до повномасштабної війни мали свої особливості, які полягали у виборі об'єктів інноваційних інвестицій, способах впровадження інновацій та формуванні інноваційної політики у промисловості. Проте оголошення військового стану в країні суттєво погіршило умови залучення фінансових ресурсів на інноваційні потреби бізнесу та спровокувало появу нових викликів й загроз інвестиційно-інноваційній безпеці підприємств. Така ситуація вимагає концентрації значної уваги вітчизняних суб'єктів господарювання на розробленні і реалізації ефективної стратегії фінансування власного інноваційного розвитку, яка буде враховувати складні сучасні умови ведення господарської діяльності в Україні та допоможе наростити фінансовий потенціалу у період повоєнного відновлення економіки.

Зазначене вище аргументує необхідність проведення досліджень у напрямі поліпшення фінансування інноваційного розвитку промислових підприємств в Україні та підкреслює актуальність теми поданої до захисту дисертаційної роботи.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямками університету і кафедри

Дисертація виконувалася відповідно до плану наукових досліджень кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка, зокрема: у межах науково-дослідної теми “Формування фінансового потенціалу національної економіки” (номер державної реєстрації 0116U001667) здобувачкою обґрунтовано теоретико-методичні і методико-прикладні засади формування й ефективного використання фінансового потенціалу інноваційного розвитку вітчизняних підприємств; за науково-дослідної темою ”Фінансова політика модернізації економіки України” (номер державної реєстрації 0120U101808)“ авторкою визначено фінансові інструменти підтримки інноваційної діяльності та забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їхня достовірність

Вивчення дисертаційної роботи М. О. Руцишин на тему “Фінансові ресурси у забезпеченні інноваційного розвитку вітчизняних підприємств” дало підстави стверджувати про достатній рівень обґрунтованості і достовірності її основних наукових положень, висновків і рекомендацій. Вони базуються на принципах структурного підходу, системного аналізу теоретичних, методологічних, методичних та практичних основ інноваційного розвитку, а також формування та використання фінансових ресурсів підприємств, опрацюванні значної кількості літератури з проблем фінансового менеджменту, законодавчих та нормативних актів, залученні різноманітних статистичних даних. Отримані здобувачкою результати, сформульовані висновки та рекомендації є науково обґрунтованими, базуються на використанні класичних і новітніх поглядів на управління фінансовими ресурсами з метою стимулювання інноваційного розвитку промислових підприємств у сучасних умовах.

У процесі дослідження здобувачкою використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, зокрема: синтезу, статистично-економічного, компаративного, логічного та системного аналізу, стратегічного менеджменту, аналітико-прогнозних розрахунків та ін.

Інформаційною основою дослідження є нормативно-правова база України, офіційні дані Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Національного банку України та інших органів влади, аналітичні матеріали вітчизняних і міжнародних економічних організацій, монографії й публікації вітчизняних та зарубіжних авторів, Інтернет-ресурси, результати власних розрахунків авторки.

Характеризуючи дисертаційну роботу, необхідно відзначити, що основні її наукові положення викладені переконливо і логічно, висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах власних досліджень здобувачки. Отримані результати в достатній мірі обґрунтовані, мають чіткі кількісні та якісні характеристики і повністю витікають з проведених досліджень. Пропозиції і рекомендації авторки характеризуються конкретністю, вони є результатом ґрунтовних розрахунків і

мають практичне значення.

4. Новизна основних наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційна робота М. О. Руцишин містить сукупність теоретико-методологічних положень, висновків і рекомендацій, які становлять наукову новизну і засвідчують особистий внесок авторки у розвиток теорії і практики фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств України.

З-поміж головних наукових результатів, які становлять особистий внесок дисертантки, необхідно виділити такі:

1. Застосований методичний підхід до обрання форм фінансування потреб інноваційного розвитку промислових підприємств шляхом розроблення відповідної матриці узгодження ключових аспектів інноваційної діяльності та потреб фінансових ресурсів на їх реалізацію (п.п. 1.2 дослідження, с. 54 – 68);

2. Запропонований методичний підхід до прогнозування фінансових ресурсів для забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних промислових підприємств, що передбачає побудову таксономічних рядів фінансово-економічного середовища інноваційного розвитку; виявлення причинно-наслідкового зв'язку детермінант фінансово-економічного середовища та індикаторів інноваційного розвитку; встановлення сили зв'язку та еластичності індикаторів інноваційного розвитку підприємств і фінансово-економічних чинників, які їх спричиняють; формування сценаріїв інноваційного розвитку промислових підприємств (п.п. 3.1 дослідження, с. 154 – 170);

3. Сформульований науково-методичний підхід до формування механізму управління фінансовим забезпеченням інноваційного розвитку, обґрунтування переваг, критеріїв доцільності залучення та оптимізації обсягів фінансування за такими джерелами формування фінансових ресурсів: власні кошти, бюджетні ресурси, капітал інвесторів, кредитні засоби, коштів з інших джерел тощо (п.п. 3.2 на с. 174 – 190 дисертації);

4. Розроблено прикладні інструменти стратегічного управління формуванням фінансових ресурсів інноваційного розвитку промислових підприємств, а саме: обґрунтовано стратегічні пріоритети, елементи та послідовність імплементації політики щодо стратегічного управління в цій сфері,

розроблено матрицю стратегічного планування, яка узгоджує етапи інноваційних процесів з джерелами фінансування інновацій, сформульовано концепт й принципові положення інноваційної стратегії розвитку (п.п. 3.3 на с. 192 – 208 дисертації).

Проміжні і загальні висновки за результатами дослідження сформульовані переконливо. Список використаних джерел (257 найменувань) показує обсяг опрацьованої авторкою фінансово-економічної інформації, а додатки змістовно доповнюють основний текст дисертації.

5. Теоретичне та практичне значення отриманих результатів

Теоретичне значення отриманих авторкою результатів полягає у тому, що обґрунтовані у дисертації теоретико-методологічні засади, методичні підходи і практичні рекомендації щодо поліпшення фінансового забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств були використані в навчальному процесі кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка при підготовці навчально-методичних матеріалів та викладанні дисциплін “Фінансування інноваційної діяльності підприємства”, “Методи наукових досліджень у фінансах, банківській справі та страхуванні”, “Фінанси та інновації у цифровій економіці”, “Фінанси підприємств”, “Фінансовий аналіз” (довідка № 2921-Н від 17.11.2023 р.).

Практичне значення результатів дослідження Руцишин М. О. полягає в тому, що здобувачкою представлено й доведено конкретні пропозиції й рекомендації щодо формування фінансових ресурсів інноваційного розвитку підприємств.

Науково-прикладні розробки і рекомендації використано у діяльності АТ “Галичфарм” (довідка № 01-2475 від 15.01.2024 р.), ТзОВ “Інженерно-будівельна компанія Промбуд” (довідка № 857 від 21.12.2023 р.), ТОВ “Науковий парк Львівського університету ”Інновації та підприємництво” (довідка № 05/2024-А від 01.02.2024 р.).

6. Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Дисертація Руцишин Марії є самостійним, аргументованим, цілісним та

завершеним науковим дослідженням. Достовірність основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджується їхньою апробацією на міжнародних та всеукраїнських конференціях, а також публікаціями у наукових виданнях.

За темою дисертації опубліковано 33 наукові праці обсягом 13,15 д.а. (8,69 д.а. належить особисто автору), а саме: 7 наукових статей у фахових виданнях України, в тому числі 1 – у виданні, що індексується в міжнародній наукометричній базі Scopus, 2 наукових статті у періодичному науковому виданні інших держав, що індексується у міжнародній наукометричній базі Scopus (квартиль Q3), 2 підрозділи в колективній монографії та 23 тези доповідей, опублікованих за результатами на науково-практичних конференцій.

Достатній обсяг публікацій досить повно репрезентує головні положення і результати дисертації.

7. Дотримання академічної доброчесності

Наукове дослідження виконане згідно із усіма вимогами законодавства України про авторське право: містить належним чином оформлені посилання на згадані дисертанткою у тексті роботи джерела. Авторкою надано повну та достовірну інформацію про результати наукової діяльності, а також використані належні методи дослідження. У дисертації Руцишин М. О. не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації чи інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконання дисертанткою представленого наукового дослідження, що дає змогу зробити висновок про дотримання вимог академічної доброчесності.

8. Зауваження та дискусійні положення до дисертації

Позитивно оцінюючи результати проведеного дослідження і визнаючи значний науковий внесок здобувачки, потрібно зауважити, що робота не позбавлена окремих недоліків та містить дискусійні положення, зокрема:

1. У п.п. 1.1 на с. 47 дослідження здобувачка подала рис. 1.2, в якому висвітлено значимість фінансових ресурсів для організації господарської діяльності підприємств. Варто зазначити, що дійсно їхні функції, роль та значення у певній мірі різняться в залежності від визначених завдань щодо забезпечення

розвитку у довготерміновому періоді. Проте вагоме методико-прикладне значення мало б висвітлення на рисунку різних аспектів інноваційного розвитку підприємств та, відповідно, видів його фінансового забезпечення.

2. Здобувачка у п.п. 2.2 на рис. 2.2 (с. 132 дисертації) подала результати аналізу чинників формування фінансового забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних промислових підприємств. Одним із внутрішніх чинників визначено фінансову безпеку бізнесу та захист інтелектуальної власності. Необхідно підкреслити, що це справді дуже важливі чинники, тому робота б значно виграла у випадку приділення більшої уваги їхньому аналізу та отриманим у процесі результатам.

3. Другий та третій розділ роботи виконано на прикладі вітчизняних промислових підприємств, тому доцільно було б у першому розділі дисертації ґрунтовніше дослідити особливості інноваційного розвитку – з одного боку, та специфіку формування і використання фінансових ресурсів на інноваційні цілі підприємств безпосередньо промислового сектора національної економіки – з іншого.

4. Позитивно, що в рекомендаційній частині дослідження здобувачка визначила низку альтернатив відносно джерел залучення та форм використання фінансових ресурсів на інноваційні цілі. Однак, їхня широка варіативність не дає можливості у повній мірі зрозуміти найбільш доступні, прийнятні та ефективні способи фінансування інноваційного розвитку вітчизняного бізнесу в сьогоденних критично складних умовах повномасштабної війни та її наслідків.

Загалом вказані зауваження (дискусійні аспекти) не применшують наукової та практичної значущості отриманих результатів та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

9. Загальний висновок

Дисертація Руцишин Марії Олегівни на тему “Фінансові ресурси у забезпеченні інноваційного розвитку вітчизняних підприємств” є самостійною завершеною роботою на правах рукопису, цілісним дослідженням, яке виконане на актуальну тему з використанням відповідних методів дослідження. Зміст дисертації містить науково-обґрунтовані результати, які мають наукову новизну,

теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувачки та достатньо повно представлені у наукових працях. Результати дослідження вирішують поставлене завдання із дотриманням норм порядності й академічної доброчесності.

Зазначене вище дає підстави зробити висновок про те, що за рівнем наукової новизни, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертаційна робота Руцишин Марії Олегівни на тему: “Фінансові ресурси в забезпеченні інноваційного розвитку вітчизняних підприємств” відповідає вимогам, які встановлені в “Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії”, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року № 341 та від 19.05.2023 року № 502), а її авторка – Руцишин Марія Олегівна, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 “Управління та адміністрування” за спеціальністю 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”.

Рецензент:

Доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Ярослав ДРОПА